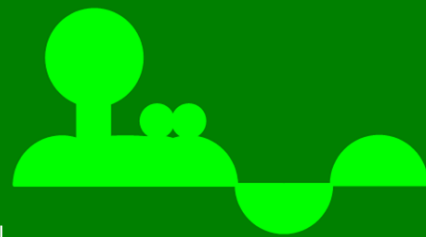

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | September 2020 | Jaargang 22 | Nummer 83

Redactie | Braakstraat 46, 5345 XB Oss | 0412-642368 | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie, Werving & Vrijwilligerscontact

Dick Roza
T 0412-642368
E pr@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Beheerder Tolstraat

Eric Megens
T 06-12191210
E beheerder@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Inhoudsopgave

Van de voorzitter	2
Bijenhôtels op dak gemeentehuis	2
Lithoijen in Vogelvlucht gaat van start	3
Gezocht: locaties voor monumentale bomen toekomst	4
Plan Boom	5
Folder ecologisch bermbeheer Geffen	6
Een zwembad in de Hertogswetering	7
In memoriam Gottfried Knab	8
Landschapsbeheer bouwde invalidenvissteiger	8
Kort Nieuws	9
Werkgroep Landschapsbeheer	19

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

September 2020, jaargang 22, nummer 83, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Dick Roza, René van Dorst, Jan Oomen
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Braakstraat 46, 5345 XB Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel bv Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 december 2020.

Foto's voorpagina

Boven: door Landschapsbeheer Oss gebouwde invaliden-vissteiger voor visclub 't Wooijke in de Hamelspoelvijver in Herpen (foto: Dick Roza)
Linksonder: het installeren van de vissteiger (foto: Tonnie van Hooff)
Rechtsonder: even tijd voor een pauze

Natuurwerkdag op 7 november

Alweer voor de twintigste keer in successie zal op zaterdag 7 november de Landelijke Natuurwerkdag worden georganiseerd. Landschapsbeheer Oss doet natuurlijk (al sinds 2002) ook weer mee. De locatie is - voor de tweede keer - het Geffens Veld, tussen Oss en Geffen.

Coronaproof?

Probleem is echter nu hoeveel mensen we bij deze natuurwerkdag kunnen laten meewerken in verband met de coronamaatregelen die nog steeds gelden. De vorige keer dat we in het Geffens Veld werkten, op 3 november 2018, waren we in totaal met 80 deelnemers, maar nu is de 1,5-meterregel bij de briefing vooraf, bij de koffiepauze en bij de nazit na afloop moeilijk te hanteren. Dus daar zit grote twijfel hoe we dit kunnen aanpakken. Er is ook gedacht aan twee locaties, maar dat is organisatorisch een stuk lastiger. Maar 7 november gaat zeker door en de locatie het Geffens Veld is ook wel zeker. Al onze vrijwilligers krijgen na half oktober meer info van onze coördinator Tonnie van Hooff en "buitenstaanders" kunnen via onze eigen website of die van de natuurwerkdag zelf wel zien waar ze aan toe zijn. Ook de media zullen u op de hoogte houden. Ga ook eens naar: www.natuurwerkdag.nl.

Dick Roza

Van de voorzitter

Beste lezer,

In deze bijdrage van ons prachtige nieuwsbrief passeren veel nieuwtjes en verslagen de revue. Prachtige proza en chapeau voor de redactie.

Omgevingsvisie gemeente Oss

Graag maak ik u deelgenoot van een activiteit binnen de gehele gemeenschap van Oss, waarbij ook wij een steentje mogen bijdragen.

Meer dan 20 kerkdorpen rondom in het buitengebied, verspreid over dat gebied veel natuur- en rijksmonumenten, ligt, te midden van de hoge dekzandrug in het zuiden, de polder in het westen, de meanderende Maas in het noorden en een stuk van de Maashorst in het oosten, de stad Oss.

De gemeente Oss brengt een nieuwe omgevingsvisie in kaart, rekening houdende met alle uitdagingen en trends van deze tijd. Een omgevingsvisie raakt stad en platteland en gaat onder andere over de energietransitie, landbouw, water, bodem, natuur, wonen, werken kortom teveel om op te noemen.

Dat is een hele opgave. Hoewel bepaalde kaders en afspraken vastliggen, kunnen wij, rekening houdend met de reeds gemaakte of te maken politieke keuzes, toch invloed uitoefenen.

Weten wij (als samenleving) van het belang en de overeenkomsten van wonen, werken, recreëren en natuur?

Hoewel ik het verband zie en dacht, dat is makkelijk te formuleren, kwam bij diepere beschouwing een behoorlijk genuanceerder en ingewikkelder gedachte naar boven. Denk daarbij aan een steeds groeiend aantal mensen, intensieve veehouderij en landbouw, opgelegde verdienmodellen, windmolens, zonnepanelenvelden, achteruitgang van natuur op meerdere plekken, opwarming van de aarde en ga zo maar door.

Iemand zei mij: de mensen kunnen voor zichzelf opkomen (wonen, werken, recreëren), de natuur niet! Is dat zo? De natuur laat de temperatuur toenemen die o.a. de ijskappen doet smelten en de natuur komt met onvoorziene ziektes. Geeft de natuur ons niet het besef dat wij helemaal niet kunnen wonen, werken en recreëren zonder die natuur? Gaan wij daarmee niet automatisch over tot het besef dat de natuur onze hoofdslagader is?

Met groene groet, Harry Peters

Bijenhôtels op dak gemeentehuis

Op donderdag 16 juli werden er op het dak van het gemeentehuis in Oss twee bijenhôtels geplaatst. Dit om meer bijensoorten op het groene dak nestelgelegenheid te bieden. De "hotels" waren gemaakt op onze werf aan de Tolstraat.

Bijdrage aan biodiversiteit

Een aantal jaren geleden heeft de gemeente Oss een groen dak aangelegd en een tweetal bijenkasten geplaatst. De planten die op het dak groeien vormen het voedsel voor bijvoorbeeld bijen en vlinders. Hiermee levert Oss een bijdrage aan meer biodiversiteit. De honingbijen op het dak zorgden jaarlijks voor heel veel potjes honing, Maar de honingbij is maar één soort van de ongeveer 360 bijen in Nederland. En één honingbijenvolk bestaat al snel uit 40.000 bijen, die hebben heel veel voedsel nodig. Nu wil de gemeente ook andere soorten bijen op het dak van het gemeentehuis hebben.

Zandduintjes voor metselbijen

Hiervoor past men de daktuin aan. In het voorjaar heeft men kleine zandduintjes op het dak aangelegd en mocht Landschapsbeheer Oss er twee bijenhôtels plaatsen. Hierdoor hoopt men dat zandbijen, metselbijen en behangersbijen zich nestelen. Met het stuifmeel en de nectar naast de deur kunnen de zandbijen hun nestjes maken in het zand, metsel en behangersbijen kunnen terecht in de bijenhótelles. De officiële plaatsing van de bijenhôtels werd o.a. bijgewoond door gemeente-ecoloog Jos van Oorschot en een zestal vrijwilligers van Landschapsbeheer, waaronder ook de bouwers van de hotels Eric Megens en Frans Hol. DTV maakte een fraai nieuwsitem van de plaatsing van de bijenhôtels, waarin Jos van Oorschot de hoofdrol speelde met een bijrol voor Frans Hol. Ook het Brabants Dagblad besteedde aandacht aan de activiteit.

Dick Roza

Medewerkers van Landschapsbeheer Oss zijn trots op het resultaat (Foto: Anne-Marie Bollen)

Lithoijen in Vogelvlucht gaat van start

Het gaat niet zo goed met de natuur in Lithoijen. Dat stond ook te lezen in een groot artikel in het Brabants Dagblad van 29 juli, dat als kopregel had: "In Lithoijen wordt Groen het startpunt" en dat uitvoerig inging op de plannen om Lithoijen snel te gaan "vergroenen".

Fotograaf kwam te vroeg

Het nieuwe groene Lithoijen werd in augustus via een huis aan huis verspreide kleurige folder "Lithoijen in vogelvlucht" aan alle inwoners gepresenteerd. Dit ook omdat een reeds geplande voorlichtingsavond voor de bewoners over het groenproject - dat ontwikkeld werd door landschapsarchitect Rob Aben - door de corona niet door kon gaan en men toch wil gaan starten met het project. Die "men" is een actieve werkgroep, bestaande uit Johanna Ceelen, Fans Heeren, Jan Hendriks, Geert Verwegen, Maria de Bijl, Clemens Theunisse en onze coördinator Tonnie van Hooff. Die werkgroep heeft tot doel om het plaatselijke leefgebied van vogels, vleermuizen, vlinders en bijen te gaan verbeteren, waarvan dan vooral ook de "rode lijstsoorten" zullen moeten gaan profiteren van alle maatregelen die genomen zullen worden. (Op de grote foto in de krant ontbraken helaas drie leden van de groep doordat de fotograaf op een ander tijdstip kwam dan aanvankelijk was afgesproken.)

Scala aan verbeteringen

De verbetering van het leefgebied zal vooral bestaan uit de aanleg van bos- en haagplantsoen, houtwallen en singels, heggen, laan- en fruitbomen, bijen- en insectenlinten en vogelakkers, bestaand uit graankruidenranden, wintervoedselakkers, veldleeuweriken en patrijzenranden. Voor de vogels zal vooral Clemens Theunisse verantwoordelijk zijn. Hij gaat als vogelkenner bij uitstek belangrijke input aan de groep geven over alle soorten vogels zoals uilen, zwaluwen en weidevogels die men graag weer in het dorp

Enkele leden van de werkgroep: van links naar rechts: Jan Hendriks, Frans Heeren, Tonnie van Hooff en Johanna Ceelen (Foto: Wouter van Asendelft)

en haar omgeving terug wil zien. Ook het ophangen van nestkasten voor vogels vleermuizen* aan gebouwen zal een belangrijk aandachtspunt zijn van het groenproject, dat een samenwerking is tussen Orbis, (Natuur, Landschap, Klimaat), Dorpslandschap Lithoijen en Landschapsbeheer Oss. De provincie Noord-Brabant en Landschapsbeheer Oss financieren het project.

Dick Roza

* zie ook het verslag over de vleermuisexpeditie in dit blad

Landerij VanTosse in schijnwerper

In de artikelenserie "Natuurlijk boeren" in het Brabants Dagblad waarin Meike van der Flier schrijft over duurzaam boeren in de regio, was in de krant van 31 augustus Landerij VanTosse aan de beurt. De kopregel luidde: "Landerij VanTosse doet wat particuliere boer niet kan".

Trots op alles wat bereikt is

Onze projectcoördinator Henk Smouter vertelde in het artikel alles over de vele activiteiten van de sinds 2018 op eigen benen staande poot van Landschapsbeheer Oss. Vol trots legde hij uitvoerig alles uit over onze groente-, kruiden-, fruit- en bloemenpluktuin, de shitakes, de graanakkers, het cranberry- en hopveld, de bijenstal (VanTosse honing), de fruitallee en het herinneringsbos. Ook de spoedige aanleg van het voedselbos op één van de drie pas verworven percelen naast het tuincomplex kwam ter sprake. Op de foto bij het artikel poseert Henk met een viertal van de in totaal 35 vrijwilligers die in de tuinderij werken.

Dick Roza

Gezocht: locaties voor monumentale bomen van de toekomst

Solitaire monumentale boom in landschap

In juni is in Brabant het project "Monumentale bomen van de toekomst" gestart. Doel van het project is om in onze provincie bomen te planten die daarna dan minstens 100 jaar moeten kunnen blijven staan (dus niet gekapt mogen worden tot die tijd.) en zo uit kunnen groeien tot monumentale bomen. Ze krijgen juridische bescherming vanuit de gemeenten.

Liefst midden in weiland

In een tijd waarin we elke vierkante meter gebruiken, blijven er helaas maar weinig plekken over waar bomen kunnen groeien tot ze minimaal 100 jaar oud en dus monumentaal zijn. Daarom is de gemeente Oss op zoek naar plekken waar men dit soort toekomstige monumentale bomen kan planten, zodat het landschap weer wat mooier wordt met bomen die helemaal vrijstaand kunnen uitgroeien tot volwassen monumentale exemplaren. Het liefst moeten ze midden in een weiland komen staan. Het worden dan herkenningspunten in het landschap; bomen voor de toekomst. Maar het is natuurlijk van vele factoren afhankelijk of een boom kan uitgroeien tot een monumentale boom.

Iedereen kan zich aanmelden

Iedereen in de gemeente Oss kan zich aanmelden voor zo'n gratis, toekomstige monumentale boom. Op basis van de aanmeldingen maakt de gemeente een selectie van de meest geschikte locaties. Die locaties moeten natuurlijk wel aan enkele randvoorwaarden voldoen. Zo moet de boom bijvoorbeeld voldoende groeiruimte hebben; hij moet minstens zo'n negen meter vrij kunnen staan vanwege de wortels. En de aanvrager stelt de grond op het perceel, waarop de boom geplant gaat worden, geheel gratis ter beschikking voor minstens 100 jaar. In ruil daarvoor betaalt de gemeente de kosten voor het voorbereidende werk, het materiaal, de boom en het planten en de nazorg.

Landschapsbeheer doet mee

Landschapsbeheer Oss heeft op deze actie ingehaakt. Samen met Vermeulen boomadvies, Orbis Natuur en Landschap en de gemeente Oss gaan we meewerken om onze regio te verfraaien met het planten van monumentale bomen op voorlopig zo'n 12 locaties. Landschapsbeheer gaat

alle uitvoerende werk doen; het voorbereiden, het planten en een mooi hekwerk om de boom plaatsen. Ook het water geven nemen we twee jaar gratis voor onze rekening! Meldt u snel aan

Wilt u meedoen met de actie? Meldt u dan zo snel mogelijk aan. Dan kunnen de bomen in november al geplant worden. Stuur een mail met uw contactgegevens naar: info@monumentalebomenvandetoekomst.nl. Vermeulen Boomadvies stuurt u daarna meer informatie en neemt contact met u op.

Dick Roza

Orbis groot in groen-blauwe gebiedsontwikkeling

Het klimaat verandert, de biodiversiteit holt achteruit en door diverse ontwikkelingen in het landelijk gebied komt er steeds meer druk op het agrarisch cultuurlandschap.

Van beleid naar uitvoering

Gelukkig wordt in Brabant steeds meer geïnvesteerd in natuur- en landschapsontwikkeling en klimaatadaptatie. Dit noemt men "groen-blauwe gebiedsontwikkeling". Het in Oirschot en Uden gevestigde adviesbureau Orbis - Natuur, Landschap, Klimaat - helpt overheden en andere gebiedspartijen om hun beleid en budget voor groen-blauwe gebiedsontwikkeling te vertalen in concrete projecten. Dit doet men voor provincies, gemeenten en waterschappen, maar ook voor terrein-beherende organisaties, agrarische natuurverenigingen en regionale samenwerkingsverbanden. Ook Landschapsbeheer Oss maakt graag gebruik van de diensten van Orbis, dat geleid wordt door Koen van Hout en 10 medewerkers telt. We noemen o.a. de lopende projecten "Lithoijen in vogelvlucht" en "Monumentale bomen van de toekomst". Meer info vind je op: www.orbis.nl.

Dick Roza

Probus Oss bezocht Tuinderij

Op dinsdag 1 september brachten 12 leden van Probus Oss-Maasland in een aangename zomertemperatuur een bezoek aan de tuinderij van Landerij VanTosse.

Lunch en daarna lezing of excursie

Na een inleiding van Henk Smouter leidden hij en Albert Toonen de gasten rond over het tuincomplex en langs de bijenstal. Die bezoekers waren - hoewel helaas maar met zijn twaalf - uitermate enthousiast over zowel de organisatie van vrijwilligers als over de activiteiten in de Tuinderij. Ze staken bovendien veel wetenswaardigheden op van hun rondleiders. Probus Oss-Maasland is de oudste van de vier Probusclubs in Oss (opgericht 1982) en telt 35 post-actieve leden. Die komen om de twee weken bijeen voor een lunchbijeenkomst in restaurant Clemens, in de regel gecombineerd met een lezing of excursie. Vanwege de coronacrisis lagen de bijeenkomsten maanden stil. Met de lunch werd sinds de zomer weer gestart en op 1 september had Probus dus zijn eerste excursie.

Dick Roza

Plan Boom

Nederland heeft de ambitie om de komende 10 jaar meer dan 100 miljoen bomen bij te planten. Brabant heeft aangegeven daarvan 40 miljoen bomen te willen planten om de ontbossing tegen te gaan.

Ook Landschapsbeheer Oss doet mee

Brabants Landschap, de Brabantse Milieufederatie en IVN-Brabant dragen hier graag aan bij met "Plan Boom" en bieden de Brabantse natuurverenigingen gratis bosplantsoen aan. In 2020 is er budget voor bosplantsoen voor concrete plantacties van natuurverenigingen en vrijwilligersgroepen. Dat kan op gemeentegrond zijn, bij particulieren in het buitengebied, maar ook bij agrariërs of andere grondeigenaren. Als groep zoekt men zelf naar een plantlocatie en plant men zelf aan. Het plantgoed wordt besteld bij Brabantse boomkwekers. Ook Landschapsbeheer Oss maakt natuurlijk graag gebruik van de actie "Plan Boom" en heeft 5.000 stuks plantmateriaal besteld. Brabants Landschap is daarmee al akkoord gegaan. De plantlocaties moeten nog nader bepaald worden, maar wellicht wordt dit planten uitgevoerd op de Natuurwerkdag op zaterdag 7 november en wellicht ergens in het Geffens Veld tussen Oss en Geffen. had Probus dus zijn eerste excursie.

Dick Roza

Gallen op planten

Ik kreeg van een medewerker van Landschapsbeheer een foto met de vraag: Ra, ra, wat is dit?? Het was aangetroffen op een wilde roos in het herinneringsbos. Dit bracht me op het idee om eens wat te schrijven over gallen.

Gallen op een plant zijn woekeringen of vergroeiingen die ontstaan door een parasiet (profiteur) of een symbiont (een organisme dat samenleeft met de plant). Meestal zijn dit insecten zoals een galwesp, een galmug, vlieg, luis of galmijt. Dit beestje legt eieren in bepaalde delen van de plant, er ontstaat een woekering die dient als behuizing en voedsel voor de larve die uit het eitje komt. Deze vreet zich vol en kruipt later als volwassen insect uit de woekering. Er zijn gallen aan stengels, bladeren en bloemen. Men spreekt dan van bladgal, bloemgal, knopgal, meel-draadgal en stengelgal. Ze kunnen allerlei vormen hebben zoals bv. blaasgal (op els), buidelgal (op iep), kegelgal (op beuk) en hoorngal (op linde). Veel insecten kiezen hun eigen waardplant d.w.z. dat ze op een specifieke plant voorkomen.

De zomereik echter kent heel veel verschillende soorten gallen, zoals de bekende inktgallen. Hiervan maakte men in de Romeinse tijd al inkt door toevoeging van ijzersulfaat. Van de eik kennen we de knoppergallen op de eikel, de ananasgal of eikeroosjes in de eindknoppen van de tak. Ook een harde ronde galmoot vind je aan zijknoppen van een eikentak. Verder zijn er siergalletjes, rode erwtgallen, lensgallen die de vorm van een lens hebben. Je moet echt eens een eikenblad aan de onderkant bekijken. Daar kom je de mooiste dingen tegen. Mijn lievelingsgal is de satijnenknoopjesgal. Ik zou zo meteen een naald en draad willen nemen en er een rijgsnoer van maken. Vooral met een loep hebben ze een prachtige glans als satijn. Zo mooi!!!

Ook andere planten hebben gallen. Ik heb een foto hierbij gevoegd van moerasspirea (bloem) die vast bij iedereen bekend is. Die heeft ook vaak last van rode knobbeltjes op de bladeren veroorzaakt door een mijt. De mosgal of bedeguaargal op wilde roos komt vaak voor (foto). Binnenin heeft die een aantal kamertjes voor de huisvesting van de larven. Er is zo ontzettend veel te ontdekken in de natuur. Geef je ogen maar eens goed de kost dan kom je er vanzelf wel achter.

Maria Michiels

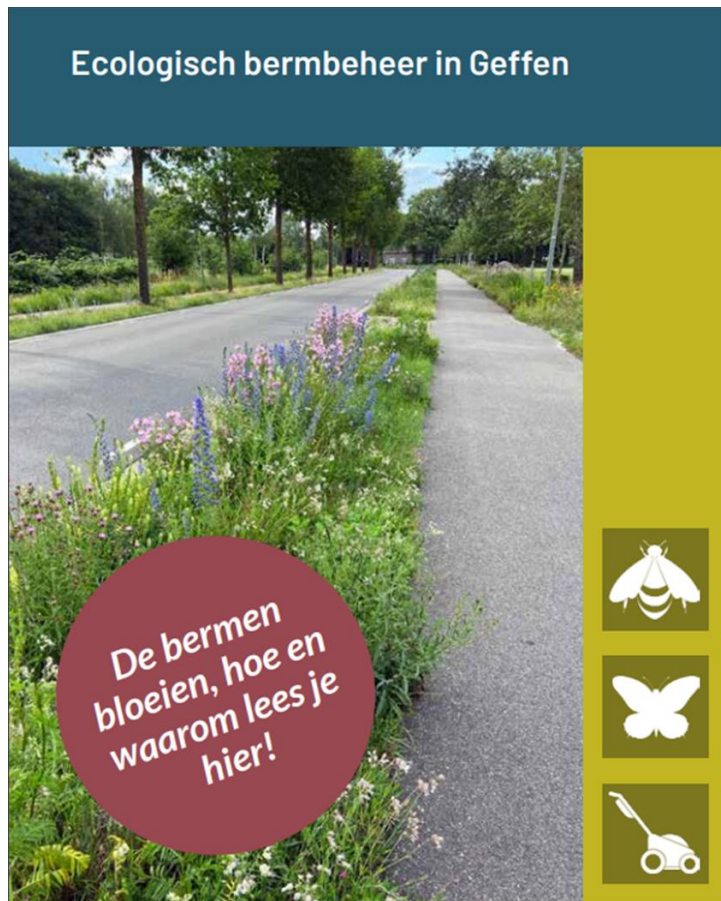
Folder ecologisch bermbeheer Geffen

De gemeente Oss, Landshapsbeheer Oss en de Koornbeemd Cultuurtechnische Werken uit Oss hebben een kleurrijke folder gemaakt over het ecologisch bermbeheer in Geffen. De folder is speciaal bedoeld voor de bewoners van het Geffens Veld en de directe omgeving.

Niet zelf maaien!!!

Aanleiding voor het maken en verspreiden van deze folder, die in een oplage van 500 stuks gedrukt is, is het project Landschapsverbetering Buitengebied tussen Oss en Geffen, deelproject ecologisch bermbeheer in dit gebied. In de folder lezen de bewoners alles over de flora en fauna van de bermen, over gefaseerd ecologisch maaibeheer (1-2, 2-4 of 4-8 keer per jaar) en over het afvoeren van het maaisel. Ook is in de folder een namenlijst opgenomen van straten in het Geffens Veld, met daarbij de maaifrequentie en het aantal maaibeurten per jaar. In een apart kadertje vragen de opstellers van de folder de bewoners om beslist niet zelf te gaan maaien op de bermgedeeltes bij de eigen woning, hoe goed bedoeld ook, want voor de ecologisch beheerde bermen is het belangrijk om met rust gelaten te worden!

Dick Roza

Duurzaam en slim irrigeren

Sinds 2017 is het buurtschap Slabroek, midden in de Maashorst, in de persoon van Wilco de Zeeuw een "BoerInNatuur" rijk. Zijn boerderij, overigens eigendom van het Fonds Natuurinclusieve Streekboerderijen, bevindt zich schuin tegenover Natuurcentrum De Maashorst aan de Erenakkerstraat.

Duurzaam boeren

De 24 hectare grond die De Zeeuw momenteel bewerkt, liggen allemaal in en vlakbij Slabroek. Ze maken deel uit van de middeleeuwse akkercomplexen rondom het buurtschap. Opvallend zijn de teeltbedden die op het eerste gezicht doen denken aan asperge-akkers. Er groeien vooral bessenstruiken op; dankzij de vorm van de bedden kan het fruit gemakkelijker worden geoogst, ook machinaal. En tussen de bedden worden kruiden geteeld.

Wie zoals De Zeeuw innovatief, kleinschalig en duurzaam wil boeren in een regio die te kampen heeft met een te lage grondwaterstand, is er niet op uit om water te verspillen. En zeker niet tijdens de warme en droge zomermaanden. Immers, traditioneel sproeien heeft weliswaar een maximaal rendement van 70%, maar dat wordt in de zomerhitte overdag bij lange niet gehaald. Toen De Zeeuw in 2017 begon, kon hij gebruik maken van een bestaande sproeivergunning van het Waterschap Aa en Maas voor 37 kubieke meters per uur. Dat was dus teveel! Bij het waterschap hadden ze een probleem, toen De Zeeuw om een vergunning voor 6 kuub vroeg, want de waterschapscomputer kon niet lager dan 11 kuub. Uiteindelijk kwam er een vergunning voor 12 kuub uit de bus.

Druppelslangen

Je zult dus geen "waterspuwers" boven de Slabroekse teeltbedden zien. Wie goed kijkt, ziet zwarte waterslangen er bovenop liggen. Het zijn tot 200 meter lange druppelslangen met een druk-compenserend systeem, geleverd door Meeuwsen in Goes. Ze zijn aangesloten op een hoofdleiding en een pomp waarmee het grondwater naar boven wordt gehaald. Zo'n slang loopt eerst van begin tot eind vol en pas daarna komen de waterdruppels via membranen of een soort slakkenhuisjes door kleine gaatjes naar buiten: 1,6 tot 3 liter per gaatje per uur. Het water belandt direct op de juiste plek tegen een zo laag mogelijk energieverbruik. Doordat het maar langzaam de grond indringt, zakt het niet meteen verticaal naar beneden, maar verspreidt het zich over een steeds breder vlak in de teeltbedden.

Dat dit irrigatiesysteem goed werkt, kun je ook deze droge zomer zien: de bedden en de tussenliggende stroken grond zijn weelderig en kleurrijk begroeid. En boven en in de grond wemelt het van de insecten en regenwormen. Over enkele jaren kan hier volop worden geoogst. En dat op akkers waarop ruim 20 jaar lang intensief mais werd verbouwd en gier uitgereden. In 2017 was De Zeeuw er begonnen met het planten van 500 hazelaars. In de 500 gegraven gaten trof hij toen in totaal twee regenwormen aan...

Henk Buijks

Impressie van de irrigatiesysteem (Foto: Henk Buijks)

Een zwembad in de Hertogswetering

Regelmatig fiets ik via de dorpskom van Herpen en de Hertogstraat naar Overlangel en Keent. Ter hoogte van Café De Brug passeer ik dan de brug over de Hertogswetering, behalve bij mooi weer. Dan stap ik even af om te genieten van het uitzicht op de wetering, die zich hier verbreedt tot een heuse rivierarm, Putwielen of Hamelspoel genaamd.

Restanten van het zwembad (Foto: Henk Buijks)

Niet ver van de brug zie je allerlei kleine objecten boven de waterspiegel uitsteken, de meeste op regelmatige afstand van elkaar. Bij veel ouderen uit de omgeving van Herpen roepen die objecten mooie herinneringen op. Bijvoorbeeld bij Herpenaar Jan van Berkel, die er vanaf 1952 regelmatig ging zwemmen.

Oss had de primeur van het eerste gemeentelijke buitenzwembad in onze regio. Op 30 juni 1934 werd het feestelijk in gebruik genomen. Meteen vanaf het begin was het een groot succes. Feitelijk zwom je daar in de Hertogswetering, want het zwembad was aangelegd in het Ossermeer. Ook in het Herpense deel van de wetering zullen destijds vele mensen hebben gezwommen, maar pas omstreeks 1950 werden bij de brug nabij het café de eerste voorzieningen, behorend bij een 'echt' zwembad, getroffen. We kunnen denken aan kleedhokjes, een houten beschoeiing en een vlonder. In 1959 werd het zwembad grondig gerenoveerd. Voor technisch ambtenaar Bart Tonies, pas in dienst bij de gemeente Ravenstein, was het een van zijn eerste uitvoeringsprojecten. Schaijkenaar Henk van der Heijden werkte mee aan de plaatsing van een betonnen dek aan de waterkant. Daarvoor moest een nieuwe damwand worden geslagen, eveneens van beton. Ook kwamen er een hoge duikplank en een loopbrug tot het midden van de wetering. In juni 1959 vond de officiële opening van het vernieuwde zwembad plaats.

Het moet in die tijd zijn geweest dat Annie Adriaans uit Herpen meteen na schooltijd regelmatig met enkele vriendinnen richting zwembad fietste, "met boterhammen bij ons". Ze behaalde er ook haar A-diploma. Dat ging als volgt: eerst op de buik de wetering over zwemmen, dan terug op de rug. Daarna moest je onder water zwemmen, een handje zand van de bodem opduiken en dat laten zien aan de badmeester. Tenslotte dook je vanaf de hoge duikplank het water in. Als dat allemaal goed was gegaan, had je je A-diploma binnen!

Begin jaren '70 lagen er plannen voor een nieuw zwembad: De Kriekput, te realiseren langs de Schaijkseweg op Herps grondgebied. Het was een intergemeentelijk project. Ravenstein legde het samen met Berghem en Schaijk aan en ook de exploitatie was in handen van die drie gemeenten. Na de opening van De Kriekput in 1972 waren de duikplank en de loopbrug in de Hertogswetering overbodig en verdwenen ze, maar de restanten zijn in 2020 nog zichtbaar en bieden dus nog steeds kansen voor dierbare herinneringen.

Henk Buijks

Fragment van de topografische kaart van 1967 met daarop duidelijk het Herpens zwembad in de Hertogswetering

Vriendenclub Landschapsbeheer Oss

Er kwamen de afgelopen periode twee nieuwe leden van de vriendenclub bij, namelijk Adri van Schijndel uit Lith en Ans en Henk Vugts en Bloemerie '88 uit Oss. We heten hen welkom bij onze club. De vriendenclub telt nu zo'n 250 leden

Geef wijzigingen door

Wat de betaling van de contributies van de vriendenclub betreft: We hebben nog een verzoek aan alle leden van de vriendenclub: het gebeurt zeer regelmatig dat we bij mail- of telefooncontacten over de inning van de contributie stuiten op gewijzigde telefoonnummers en/of mailadressen, waarvan de betreffende leden vergaten ons die wijzigingen door te geven. Dat geeft soms veel oponthoud in de contacten. We vragen hierbij iedereen dus om alle wijzigingen in hun telefoon/mailadres tijdig door te geven aan onze penningmeester Jan Ploegmakers (penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl) en onze administrateur Henk van den Oever (administratie@landschapsbeheer-oss.nl). De betalingen van de contributie voor 2020 lopen goed. Er zijn tot nu toe nog zo'n 80 leden van wie we de betaling nog niet ontvangen hebben. Bent u daar óók bij misschien? Betaalt u dan s.v.p. zo spoedig mogelijk op onze rekening NL 94 RABO 0170 4198 94. Opvallend is dat we steeds meer betalingen ontvangen van meer dan de minimale bijdrage van €10 per jaar. We telden ettelijke bedragen van €50!

Dick Roza

In memoriam Gottfried Knab

Het leven van Gottfried is voorbij. Hij werd geboren op maandag 8 september 1958 in Geffen; hij overleed op zondag 21 juni 2020 in zijn eigen huis, Begijnenstraat 159 te Oss. Waarschijnlijk aan een hartstilstand, de dokter kon het niet precies vaststellen, maar het had in ieder geval niets met corona te maken.

Zijn leven was sinds zijn zestiende "Himmelhoch jauchzend, Zum Tode betrübt". Het is een citaat uit een theaterstuk van Goethe over de graaf van Egmont en zijn vrouw Klaartje. Het verhaal speelt zich af in de 80-jarige oorlog. Het citaat komt uit het gedicht dat Klaartje opdraagt, nadat de graaf van Egmont ter dood is gebracht. In dit gedicht zegt Klaartje dat het leven zoveel tegenstellingen kent:

Vol vreugde en treurig leiden
Vol angst en heftig verlangen
Met hoge bergen en diepe dalen

Deze tegenstellingen maakten het leven voor Gottfried lastig. Hij wist vaak niet waar hij aan toe was. Soms kon hij de wereld aan en was niets hem teveel. Even later was hij diep ongelukkig.

Om dit leven te leiden had hij heel, heel veel vriendschap, liefde en zorg nodig. Eerst van zijn moeder en later van jullie: zijn vrienden, de mensen met wie hij samenwerkte. Voor mij is het een troost, dat Gottfried zoveel vrienden had in Oss. Ik wil jullie allemaal hartelijk danken voor alle vriendschap en zorgen voor Gottfried.

Wolf Knab, broer van Gottfried

Foto is gemaakt op 8 september 2018 toen Gottfried (links op de foto) 60 werd.

Goede dag allemaal,

Als nieuweling binnen de vrijwilligersgroep ben ik door Dick gevraagd om wat te schrijven en daar werk ik graag aan mee. In september vorig jaar zijn mijn vrouw en ik vanuit Limburg verhuisd naar Oss, wat dichterbij de kinderen én kleinkinderen.

Wat hebben we dit voorjaar veel buitenaf gewandeld en gefietst in een tijd dat we beter niet de stad in konden. Landerij VanTosse, natuurgebied Keent, de Hemelrijkse Waard: allemaal even mooi. Toen ik dit voorjaar las over Landschapsbeheer-Oss was ik gelijk geïnteresseerd. 30 jaar lang hadden we een grote tuin en nu enkel een ruim balkon. Daar valt niet te snoeien of te harken!

Ondertussen heb ik vanaf 6 juni een keer of tien meegewerkt en dat bevalt prima. Ik leer zo de mooie natuur rondom Oss beter en sneller kennen en bovendien ben ik actief buiten in de weer. Leuk zijn ook de contacten met de collega-vrijwilligers: allemaal begaan met en geïnteresseerd in de natuur, elk met zijn of haar eigen achtergrond. Die contacten maakt het integreren in Brabant in elk geval ook een stuk gemakkelijker (niet dat dat tegenvalt!) en ik hoop dit nog lang te kunnen doen.

Wim Godding

Grafheuvelterrein Paalgraven (Foto: Wim Godding)

Landschapsbeheer bouwde invalidenvissteiger

Op woensdag 26 augustus werd de door Landschapsbeheer Oss vervaardigde invalidenvissteiger in de Hamelspoelvijver, nabij de Hertogswetering in Herpen, opgeleverd.

Trots op prima werk!

Wekenlang hebben Piet Geurts, Peter Nederkoorn, Wim Gobbels en Rob van de Wiel met incidentele advisering van onze timmerman Gerrit van der Heijden en allrounder Jan van Helvoort op onze werf in de Tolstraat getimmerd, geslepen, geboord, geschilderd en vooral overlegd hoe ze de bouw van de invalidenvissteiger tot een goed einde konden brengen. Dat het prima en zonder problemen gelukt is, kunt u zien aan de foto op de voorpagina, waar de vissteiger, keurig verankerd aan de oever van de schitterende visvijver, ligt te gloren in de zon. De vrijwilligers die op de werkdag van vrijdag 28 augustus langs de vijver aan het werk waren met snoeiwerk waren maar wat trots op het resultaat van de collega's in de Tolstraat! (Zie de grote foto op de voorpagina).

Dick Roza

Kort Nieuws

Boekenrubriek

Boek "Een beter milieu begint niet bij jezelf"

Eindelijk een boek van iemand die het huidige, misleidende klimaatdebat doorprikt en zich niet uitsluitend op individuele gedragsverandering richt!

Mythes d oorgeprikt

Jaap Tielbeke laat met dit diepgaande en alomvattende boek zien hoe het anders kan en moet. "Doe het licht uit als je de deur uitgaat", "Scheidt je afval", "Douche kort". Dat waren de "groene geboden" waarmee Jaap opgroeide. Een beter milieu begint immers bij jezelf, zo leerde hij. Veel heeft het niet geholpen, want 20 jaar later blijven de temperaturen stijgen, sterven diersoorten uit en stevenen we af op onvoorspelbare rampspoed. Maar we zijn nog niet verloren. In zijn boek doorprikt Tielbeke de mythe die het huidige klimaatdebat in de greep houden. "Een beter milieu begint niet bij jezelf" (ISBN 9789493168435) kost €23,99. (DR)

De onderwereld van de tuin

In zijn nieuwe boek "Onderwereld van de tuin", dat op 17 juni bij Atlas Contact verscheen, verdiept columnist-auteur Romke van de Kaa zich in de ondergrondse gemeenschap van larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen.

Ondergrondse communicatie

Dat die gemeenschap bestaat zal niemand verrassen, maar dat alle aanwezigen in die microkosmos druk met elkaar communiceren is ronduit verbazingwekkend. Werkend in de tuin vang je een glimp op van deze verborgen gemeenschap, maar het blijft lastig om er volledig in door te dringen. En toch terwijl je met je handen in de grond zit, kom je tot nieuwe inzichten en met de geur van verse aarde in je neus begin je te beseffen dat er onder je voeten misschien nog wel meer tuin is dan daarboven. Sterker nog: zonder dat wemelende leven onder het maaiveld zou

plantengroei überhaupt niet mogelijk zijn. Het boek (ISBN 9789045042084), dat 208 pagina's telt, kost €1,99. (DR)

De Voetprintariër

Met de auto een boodschap doen, een kiloknaller gehakt en voorverpakte bananen kopen en die ene jurk toch nog snel online bestellen. Herkenbaar?

Aarde stuk minder belasten

De oplossing lijkt te liggen in het láten van veel dingen, geen vlees meer eten, niet langer het vliegtuig nemen en geen in plastic verpakte etenswaren kopen. Menig gesprek over duurzaamheid loopt erop stuk. Burgers kunnen verzuipten in dit soort dilemma's en in een verlamme stilstand terecht komen. Met zijn boek "De Voetprintariër" wil publicist Kees Aarts daar iets aan doen. Kees houdt zich al zijn hele leven bezig met hoe je bij kunt bijdragen aan een betere leefomgeving zonder dat je daar van alles voor hoeft te laten. In zijn boek laat hij zien hoe je kunt blijven reizen, spullen kunt kopen, gevarieerd kunt eten en ervaringen kunt blijven opdoen, terwijl je tegelijk de aarde een stuk minder belast. Het boek "De Voetprintariër" (ISBN 9789044644777) telt 224 pagina's en kost €19,99. (DR)

Nieuw boek "Stadsflora van de Lage Landen"

Eind mei verscheen bij uitgeverij Fontaine de nieuwe "Stadsflora van de Lage Landen". Dit boek brengt de wilde flora van Nederland en Vlaamse steden en hun verhalen in beeld. Maar liefst 800 stadsplanten en 80 recent ontdekte soorten worden beschreven.

Elke stad zijn eigen flora

Auteur Ton Denters heeft samen met lokale floristen wandelroutes uitgezet in 26 Nederlandse en Vlaamse steden. De wandelroutes laten zien dat de flora van iedere stad uniek is en bijzondere verhalen vertelt over de geschiedenis van een stad. Planten komen en gaan als gevolg van natuurlijke en niet-natuurlijke processen. Ze komen onze steden binnen als verstekeling op containerschepen, wegverkeer en via vakantie-gangers. Steden vormen een uitgesproken stenig biotoop. Hierdoor zijn planten veelal afhankelijk van boomspiegels, kleine perceeltjes en voegen en kieren tussen stoeptegels en (kade)muren om zich te vestigen. Het boek (ISBN 9789059569737), dat 448 pagina's telt, kost €34,95. (DR)

Veldgids sprinkhanen en krekels

Bij de K.N.N.V verscheen de "Veldgids sprinkhanen en krekels van Europa". In de omvangrijke natuurgids, samengesteld door zoöloog Heiko Bellmann e.a., staan 300 soorten beschreven en bevat veldkenmerken en verspreidingsgegevens met tot 4 foto's per soort.

Ook beschrijving "zang"

Sprinkhanen behoren tot de meest voorkomende, meest opvallende en diverse insecten. Ze zijn een onmiskenbare voedselbron voor veel inheemse dieren, maar óók voor de mens! In de gids vindt men alle soorten van West-, Midden- en Noord-Europa en de belangrijkste soorten van het Middellandse Zeegebied en de Balkan, 700 foto's, 160 detailtekeningen, 284 verspreidingskaarten voor een betrouwbare determinatie en beschrijvingen van de "zang" van vergelijkbare soorten. Een niet te missen boek voor elke insectenliefhebber. Het boek (ISBN 9789050117326) kost €39,95. (DR)

Wandelboek "Off the Beaten Track"

Half juni verscheen de reisgids "Off the Beaten Track", geschreven door Elke Salverda en Sarah Reinhoudt. In deze gids vertellen ze over bijzondere plekken op de wereld die je waarschijnlijk nog niet kent.

Niet ontdekt door massatoerisme

Elke en Sara van het reisplatform "Wander-Lust.nl" delen in

"Off the Beaten Track" unieke bestemmingen en bijzondere plekken, die buiten de gebaande paden liggen. Ben jij ook op zoek naar avontuur en laat je je ook graag positief verrassen? Ga dan op reis met beide dames en bezoek plaatsen op de wereld die nog niet door het massatoerisme zijn ontdekt. Met foto's en tips van verschillende nationale en internationale fotografen, reisjournalisten en bekende Nederlanders. Trendy plekken zijn leuk, maar unieke plekken nog veel leuker. De wandelgids (ISBN 9789021575582) telt 206 pagina's en kost €22,50. (DR)

Wat zingt daar?

Bij de N.N.N.V. verscheen de vogelgids "Wat zingt daar", vogelzang door het jaar heen, geschreven door Dick de Vos met illustraties van Elwin van der Kolk. De prettige gids kwam tot stand i.s.m. Vogelbescherming Nederland en SOVON Vogelonderzoek.

Ook app beschikbaar

De gids is voor iedereen die vogels aan hun zang wil leren herkennen. Ideaal voor beginners. Veel mensen kennen de vogels wel aan hun verenkleed, maar hebben moeite om ze te herkennen aan hun geluid. De gids behandelt de zang van de meest algemene vogels van tuin en park, daarbij de maanden van het jaar volgend. De geluiden van de vogels worden uitgelegd aan de hand van uitgebreide beschrijvingen, notenschrift, ezelsbruggetjes en interessante weetjes. Een eenvoudige determinatiesleutel, een vogelzangkalender en overzichten van vogels per biotoop en vogelzang per etmaal completeren het geheel. Aanvullend kun je de app "Bird Sounds Europe" downloaden. Zo krijg je gemakkelijk toegang tot de in het boek beschreven geluiden. De gids (ISBN 9789050117425) kost €16,95. (DR)

Bevers uit Ussen

In de nieuwsbrief van juni schreef ik over twee bevers die zich gedurende enkele weken hadden laten zien in een grote vijver (met fontein) midden in de Osse wijk Ussen.

Burcht in aanbouw?

Ik vroeg me af of de bevers blijvertjes waren of toevallige passanten, die poolshoogte kwamen nemen om een eigen burcht te gaan bouwen. Ik kan er nu niet veel meer over vertellen dan dat de gemeente Oss, in een verkorte procedure, van de provincie toestemming kreeg om alle diepe gaten, die de bevers gegraven hadden, in de geasfalteerde wandelpaden rondom de vijver en in het plantsoengebied weer keurig dicht te maken. Dat kon ik ook met eigen ogen aanschouwen tijdens een wandeling die ik op 20 augustus maakte met Servaas van Hees, de opzichter van de wijk. Wel had Servaas enkele plekken op het oog waar mogelijk een burcht in aanbouw zou kunnen zijn. Wordt mogelijk vervolgd! (DR)

Gebiedsopzichter Servaas van Hees stelt zich voor

Ik ben Servaas van Hees 40 jaar, sinds maart dit jaar ben ik bij de Gemeente Oss werkzaam als gebiedsopzichter van het gebied Noord West.

"Nadat ik bij Helicon in Velp de MBO opleiding" Bos- en natuurbeheer "had afgerond ben ik bij IBN in Uden gaan werken als vakkracht/1e medewerker. Hier heb ik de diploma's voor Hovenier en European Tree Worker (ETW) behaald. Vanwege het hoge werk aanbod omtrent bomen bij IBN in Oss, ben ik naar Oss overgeplaatst. Met veel plezier heb ik hier een aantal jaar enkele bomenploegen aangestuurd en bomen gesnoeid. Daarnaast verzorgde ik

samen met enkele ploegen de openbare ruimte bij diverse bedrijven en instanties.

Na 15 jaar voor de IBN gewerkt te hebben, heb ik 1,5 jaar als voorman van een boomverzorger team bij dochteronderneming Ploegmakers cultuurtechniek gewerkt. Het boomverzorger team van IBN ben ik hiernaast ook blijven aansturen.

Sinds maart dit jaar ben ik bij de Gemeente Oss werkzaam als gebiedsopzichter van het gebied Noord West. Hier ben ik gaan werken omdat de diversiteit van de werkzaamheden en het omgaan met burgers me aantrekt. De kennis en kunde die ik heb vergaart rondom bomen, openbaar groen en natuur spelen hierbij een grote rol.

Vanaf het begin van mijn loopbaan bij de Gemeente Oss heeft de bever een groot deel van mijn tijd als opzichter in beslag genomen.

Als persoon vind ik het geweldig dat het beestje in en rond de wijk foerageert. Desondanks heeft hij met zijn ijverige graafwerkzaamheden en het vellen van diverse bomen de veiligheid van de parkbezoekers wat beïnvloedt. Enkele verharde paden zijn toen door ondermijning en in combinatie met de lentezon komen te verzakken, met behoorlijke gaten in het wegdek tot gevolg. Ook heeft de bever enkele solitaire bomen in het bosplantsoen geveld of aangevreten. Hier lag toentertijd voor mij als opzichter een uitdaging om de veiligheid in het park te waarborgen. Aangezien met half geveld bomen en openliggende paden het risico toeneemt. Tevens was het door de belangstelling voor de komst van de bever en het begin van de coronacrisis het behoorlijk druk in het park.

Je denkt snel dat je makkelijk de paden kunt herstellen en de gevaarlijke bomen kunt wegzaaien, maar niets is minder waar. Gezien de beschermde status van het beestje is het niet zo makkelijk een hol te delven en er weer een paadje over te asfalteren. Na het inventariseren en monitoren hebben we de meeste overlast weg kunnen nemen en het park weer begaanbaar kunnen maken. Waar de bever nu precies zit is mij niet helemaal bekend. Wel hoop ik voor de bever dat hij een fijn en rustig plekje gevonden heeft.

Servaas van Hees,
Gebiedsopzichter Gemeente Oss

Op zoek naar vleermuizen in Lithoijen

Tikjes, plopjes en terugkerende ritmes... De batdetectoren stonden niet stil tijdens de vleermuisexcursie in Lithoijen. Op zaterdagavond 5 september verzamelden 20 enthousiaste vleermuisliefhebbers en buurtbewoners zich op het pleintje voor de kerk van Lithoijen.

Hulp van Batrecorder

Onder leiding van drie vleermuisdeskundigen van de Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant trokken zij het gebied in. De deelnemers kregen uitleg over het gedrag van de verschillende vleermuizen en kregen hulp om de vreemde tik en plopgeluiden op de detector te duiden. Zo konden we veel gewone dwergvleermuizen waarnemen.

Ook laatvliegers, ruige dwergvleermuizen, grootoor- en waternvleermuizen lieten van zich horen. Met een getraind oor konden zelfs roepende mannetjes gedetecteerd worden.

Inventariseren

Alle waarnemingen werden nauwkeurig genoteerd. De excursie maakt namelijk deel uit van het project Lithoijen in Vogelvlucht. In Lithoijen wordt de komende twee jaar gewerkt aan het verbeteren van het leefgebied van vogels, vleermuizen en wilde bijen. Eerst inventariseren we samen met vrijwilligers welke doelsoorten al in het gebied aanwezig zijn. Vervolgens kijken we waar beplanting en nestkasten nodig zijn om het gebied aantrekkelijk te maken.

Na het ophangen en aanplanten worden de aanwezige soorten jaarlijks gemonitord. Zo zien we of doelsoorten in aantal toenemen en geven we de biodiversiteit een flinke impuls.

Projectpartners

Het project Lithoijen in Vogelvlucht is een samenwerking tussen Dorpslandschap Lithoijen, Landschapsbeheer Oss en Orbis. De provincie Noord-Brabant en Landschapsbeheer Oss financieren het project.

Iris Bottema (Orbis)

Marjon in bloemetjes gezet

Ook het Geffens Veld, het mooie, in ontwikkeling zijnde, natuurgebied tussen Oss en Geffen heeft veel last van zwerfafval. Het is onvoorstelbaar wat mensen daar allemaal voor rotzooi dumpen. Van stapels kranten tot heel veel consumptief en huishoudelijk huisvuil toe.

Marjon heeft altijd goede zin

Maar gelukkig hebben de bewoners er de onschatbare hulp van Marjon van Galen, een gedreven Geffense, die regelmatig met haar fiets met een klein fietskarretje erachter door het gebied en enkele andere plekken rondom Geffen fietst en daar dan elke week zakken vol met zwerfafval opruimt. Maron stimuleert met haar enthousiaste opruimwerk óók andere inwoners van het dorp om hun bermen goed schoon te houden, zodat het mooi wonen blijft. Daarom zijn de bewoners van het Geffens Veld heel erg blij met Marjon. Om haar eens in het zonnetje te zetten, bood de buurtvereniging 't Geffens Veld Marjon op een zonnige vrijdagmiddag in juni een dankbloemetje aan terwijl ze aan het opruimen was. Marjon, die altijd lachend haar "werk" doet en ooit zelfs eens een complete kluis op haar karretje sjouwde, gaat voorlopig hopelijk nog lang door met haar positieve inbreng aan de samenleving! (DR)

Nationale Groendag 2020 wordt Nationale Groenweek

Ieder jaar organiseren de Gemeente Oss, Stichting Steenbreek, de Provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas de Nationale Groendag, een dag waar steeds zo'n 350 mensen op afkomen. Het doel van de Groendag is om kennis uit te wisselen en te netwerken.

Rotterdamse stadsdokter

In verband met de coronamaatregelen komt er nu een Groenweek. Tijdens die week, die gehouden wordt van 12 t/m 16 oktober, zal er iedere dag een webinar gehouden worden rond het thema "Samen voor meer groen in de buurt". Denk hierbij aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en sociale cohesie. Deltacommissaris Peter Glas en de Rotterdamse stadsdokter Rini zijn interessante sprekers tijdens de webinars. Check voor volledige programma de website. (DR)

www.nationalegroenweekoss.nl

Marjon ruimt zwerfafval op

Plan Peel Natuurdorpen

In een artikel in het BD van 8 augustus presenteerde oud BD-journalist Tjeu van Ras (nu redacteur van "De Koerier", van Brabants Heem) een plan van Jan Ottens uit Zeeland voor een natuur/woonproject in de Grote Peel. Op 10 augustus ging journalist Lieke Mulder, óók in het BD, via een vijftal vragen in op de haalbaarheid van het project.

Een Tiny House

Wonen op heilzame locatie

Jan Ottens (o.a. organisator van de Hooibergdagen in Landerd) is de kartrekker van het project en Annie Martens (PR-vrouw van Landerij VanTosse), ook uit Zeeland, zal voor management en communicatiebegeleiding gaan zorgen. We kennen Jan en Annie ook als initiators van de "Bijenommetjes" in Landerd, wandelroutes langs bijenhoeven en bloemenranden, die in 2019 met veel hulp van Landschapsbeheer Oss gerealiseerd werden. De kern van het projectplan dat de naam "Peel Natuurdorpen" kreeg, is als volgt: "Het ontwikkelen van 3.500 ha nieuwe natuur met 5 of 6 natuurdorpen in de Peel. De nieuwe natuurdorpen omvatten gemiddeld zo'n 500 - 600 ha met een minimum van 100 ha en maximaal drie "Tiny Houses" per ha te midden van nieuwe natuur. Met 6 natuurdorpen in de Peel komt het plan neer op circa 3.500 hectare nieuwe natuur en 10.000 woningen in die natuur. Gigantisch veel nieuwe natuur en betaalbare woningen voor jong en oud en op prachtige heilzame locaties!" De slogan van het plan luidt dan ook: "Door de nostalgie van het verleden te koppelen aan functies in het heden, is de Peel klaar voor de toekomst!"

Op 10 september was er een voorlichtingsavond over het Peel Natuurdorpenproject in Milheze. Check de website, die nog in ontwikkeling is. (DR)

www.peelnatuurdorp.nl

Boom jaar 2020

Voor de derde keer sinds 2018 wordt door het SBNL-Natuurfonds de verkiezing van de "Boom van het Jaar" georganiseerd. Alle Nederlandse provincies nomineerden daarvoor 1 boom. Voor Brabant is de Moeierboom uit Etten-Leur genomineerd.

Meest aansprekend verhaal

In 2018 was de "Troeteleik" in de middenberm van de A 58 bij Ulvenhout de winnaar en in 2019 won de "Heksenboom van Zwarte Kaat" uit Bladel. Bij de verkiezing van de Europese boom van het jaar scoorden de Nederlandse inzendingen respectievelijk een 4e en een 7e plaats! De bedoeling is dat niet speciaal de hoogste of dikste boom de verkiezing wint, maar de boom met het meest aansprekende verhaal. Zoals bijvoorbeeld nu de "Boom die alles zag" in de Amsterdamse wijk de Bijlmer die vlakbij de plaats staat waar op 4 oktober 1992 een vrachtliegtuig zich in twee flats boorde. U kunt meedoen aan de verkiezing van "Boom van het Jaar 2020" tot woensdag 14 oktober 12.0 uur. (DR)

www.boomvanhetjaar2020.nl

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Tuinvlindertelling 2020

Van 4 t/m 26 juli organiseerde de Vlinderstichting voor de twaalfde keer de tuinvlindertelling. Dankzij deze telling weet de Vlinderstichting welke vlinders er in de zomer in de Nederlandse tuinen rondvliegen. Zo kan men de vlinders beter helpen en beschermen.

Atalanta op nummer één!

Dit jaar zijn er 14.000 tellingen gedaan en er werden meer dan 117.000 vlinders gezien. Dat waren er meer dan in 2018 en 2019. Alle waarnemingen werden gemeld via vlinder.nl. De nummer één was de atalanta. Deze relatief grote, oranje met zwarte vlinder was erg talrijk in 2020. Hij werd in 83 procent van de tuinen waargenomen. De dagpauwoog eindigde op de tweede plaats en het klein koolwitje werd derde. Op de vierde t/m de tiende plaats kwamen respectievelijk: 4 groot koolwitje, 5 citroenvlinder, 6 boomblauwtje, 7 klein geaderd witje, 8 bruin zandoogje, 9 bont zandoogje en 10 gehakkelde aurelia.

Maak uw tuin vlindervriendelijker

Opvallend: in de noordelijke provincies werden veel meer vlinders geteld. Van alle atalanta's werd maar liefst 79 procent boven de rivieren waargenomen en de dagpauwoog zelfs 84 procent. Vlinders hebben nog steeds last van de droogte van vorig jaar. In de noordelijke provincies is het een beetje koeler en er viel net iets meer regen! Toch zijn er ook vlinders die meer in de zuidelijke provincies geteld werden, zoals de koninginpage. Ook het scheefbloemwitje, nieuwkomer in Nederland, was in het zuiden talrijker. Vlinders gaan langzaam maar zeker achteruit. De Vlinderstichting roept iedereen op meer te doen voor vlinders. Plant nectarplanten, zoals de vlinderstruik, voor de vlinder en voedselplanten voor de rupsen. Alleen zo wordt de daling een halt toegeroepen. (DR)

www.vlinderstichting.nl

Vijf jaar Jaarrond Tuintelling

"Jaarrond Tuintelling" bestaat vijf jaar. De telling brengt in kaart welke soorten dieren in onze tuinen leven. De monitoring is noodzakelijk om een goede bescherming voor al deze soorten te krijgen. En dat tuinen een flink deel van onze natuur in beslag nemen: 56.000 hectare (11 keer de Oostvaardersplassen) bestaat uit tuinen!

Vogels erg belangrijk

Wie in zijn tuin om zich heen kijkt, ziet veel klein gedierte. Er zijn wel waarnemingen, maar er waren nauwelijks systematisch verzamelde gegevens van tuindieren; er vond geen monitoring plaats. Bij de Jaarrond Tuintelling worden vooral veel vogels geteld, waarbij opvalt hoe belangrijk de tuinen voor vogels vooral in de winter zijn. Daar vinden ze dan het voedsel dat in het buitengebied op is. Zo is het aantal vinken in de winter zes keer hoger dan in de lente. Koolmees, merel en pimpelmees worden het vaakst geteld.

Ook vlinders, egels en kikkers

Na de vogels worden er voornamelijk vlinders geteld. Wat hierbij opvalt, zijn de regionale verschillen. Bij de andere soortgroepen werden vooral egels en bruine kikkers veel gezien. De afgelopen vijf jaar werden bij Jaarrond Tuintelling gemiddeld 793.308 waarnemingen doorgegeven door 3.375 tellers. In de zomer zien de tellers de meeste soorten. Logisch, want het barst dan van het jonge leven in de natuur! Jaarrond Tuintelling is een initiatief van Vogelbescherming Nederland, Sovon Vogelonderzoek, Zoogdiervereeniging, EIS, RAVON, FLORON en de Vlinderstichting. (DR)

www.jaarrondtuintelling.nl

Behoud Groen Erfgoed

Landschappen NL, Landschapsbeheer Flevoland en Ecologisch Adviesbureau Maes hebben, in opdracht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, begin dit jaar het plan "Behoud Groen Erfgoed" ontworpen.

Voorbeeld van groen erfgoed zijn de Overasseltse en Hatertse Vennen (Foto: Jan Oomen)

Klein percentage autochtoon groen

Groen erfgoed is de verzamelnaam voor historische groenaanleg, zoals tuinen, parken, woonwijken, verdedigingswerken, begraafplaatsen, buitenplaatsen en landgoederen. Cultuurlandschappen met door de mens beïnvloed groen, zoals (hakhout)bossen en houtwallen, vallen ook onder de noemer Groen Erfgoed. In het plan staan adviezen hoe beleidsmakers, natuurbeheerders, waterschappen en boeren een bijdrage kunnen leveren om bedreigde wilde bomen en struiken te behouden en te beschermen. Minder dan 3% van alle bossen en struiken in Nederland is autochtoon en wild. En dat aandeel slinkt. Het is ons laatste oorspronkelijke groen. Het zijn onze laatste 'oerbomen'. Het gaat om soorten als de laurierwilg, de kraakwilg, de ruwe iep, de zwarte populier, de behaarde struweelroos en de egelantier. Veel van deze boomsoorten bestaan ook uit gecultiveerde exemplaren. Maar die zijn veel minder klimaatbestendig dan de oorspronkelijke bomen en struiken en veel minder van belang voor behoud.

Knippenbergprijs

Als ondersteuning van het plan "Groen Erfgoed" heeft het bestuur van de Stichting Knippenberg* besloten de Knippenbergprijs 2020, een prijs van €1.000 die éénmaal per

2 jaar wordt uitgereikt, aan een bijzonder groen erfgoedproject in Brabant te schenken.

De prijsuitreiking van de Knippenbergprijs is op 11 november in Bostel. * Willy Knippenberg (1910-2005) was een zeer bekend priester, classicus, historicus en onderwijzer uit Helmond. (DR)

www.behoudgroenerfgoed.nl

Dode bomen in Maasarm Keent

In navolging op het "dode bomenproject" in "De Hemelrijkse Waard" in Oijen zijn door Rijkswaterstaat 21 aan de essen-takziekte overleden bomen aan een nieuw leven onder water begonnen in de oude Maasarm bij Keent, zo schrijft het B.D. op 29 augustus.

Kunstmatig rif

De bomen, die elk tussen de 1,5 en 2 ton wegen, worden vastgezet met twee betonblokken van elk vier ton en krijgen een nieuwe bestemming als kunstmatig rif. Zo kunnen vissen, schaal- schelpdieren, maar ook kleine beestjes een aanhechtings- of schuilplek vinden, zo schrijft de krant. Ook worden nog vier Keentse essenbomen naar de Empelse Waard getransporteerd om daar dezelfde onderwatertaak te vervullen als in Keent. Het project kreeg van Rijkswaterstaat de naam "Rivierhout".

www.rivierhout.nl

Nieuw leven voor dode bomen in de Maasarm (Foto: Dick Roza)

Nieuwe Stichting Wandelpaden Lith

Op 23 juli is de Nieuwe Stichting Wandelpaden Lith e.o. opgericht. De stichting bestaat uit voorzitter Noud Bongers uit Lith, secretaris Barbara van Tuijl van Kessel uit Maren-Kessel en de bestuursleden Jeanne Eikelenboom-van Amstel uit Lith en Gerard Cornelissen en Frans Heeren, beide uit Lith.

Paradepaadjes behouden!

De stichting gaat samen met de gemeente Oss zorgen voor de middelen en kracht om de wandeling door het padenplan, die begin 2000 gestart is, ook af te maken. Gewapend met haar nieuwe logo wil de stichting als rechtspersoon met de gemeente Oss de komende jaren middelen genereren uit diverse subsidiepotjes om de nog resterende 25 paden uit het padenplan te realiseren of op te knappen. Voor de toekomst heeft de stichting als doel om de geweldige padenstructuur als blijvende "paradepaadjes" voor de Maaskant te behouden. (DR)

stichting
wandelpaden lith e.o.

www.thuisinhetnieuws.nl

Tentoonstelling Project Maashorst

In natuurcentrum de Maashorst in Nistelrode is t/m 26 oktober de expositie "Project Maashorst" te bezichtigen van de kunstenaar Lisa Beckers.

IJzeroer uit Peelrandbreuk

Lisa, die te omschrijven is als een moderne romanticus, maakt van grond uit natuurgebied de Maashorst een scala aan pigmenten, die ze daarna benutte bij het vervaardigen van een aantal kwaststreken en prachtige schilderijen. Een deel van de pigmenten vond de kunstenaar in de buurt van het natuurcentrum.

Lisa Beckers op haar tentoonstelling

Zo heeft ze o.a. ijzeroer uit de Peelrandbreuk gebruikt. Lisa kreeg hulp bij haar "grondwerk" van Rimbaud Lapperre en Maashorstkenner Ton Vogels. (DR)

www.natuurcentrumdemaashorst.nl

Pontjesdagen in mei 2021?

De "Pontjesdagen" die aanvankelijk op 2 en 3 mei van dit jaar voor de eerste keer gehouden zou worden en door de corona vervolgens gepland waren voor 5 en 6 september, zijn toch dit jaar niet doorgaan.

Overleg over doorgaan

De "Pontjesdagen" is een combinatie van een actieve fietsen/of wandelroute over een afstand van 90 kilometer aan beide zijden van de Maas tussen Wijchen en Heusden, met een omvangrijk programma en tal van activiteiten. Centraal staan de 13 pontjes, inclusief de voet- en fietsveren in het gebied. De organisatie bekijkt nu samen met de 7 gemeenten langs de route of het mogelijk is om de "Pontjesdagen" nu in het eerste weekend van mei volgend jaar door te laten gaan. (DR)

www.pontjesdagen.nl

Dijkgraaf kondigt vertrek aan

Dijkgraaf Lambert Verheijen (65) legt na een periode van ruim 15 jaar in april 2021 zijn ambt als dijkgraaf neer. Sinds 2005 is hij voorzitter van het algemeen en dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas. Het bestuur is nu aan zet om een opvolger te vinden.

Mooiste baan die je kunt hebben!

In 2005 startte Verheijen als dijkgraaf bij Aa en Maas en hij zit nu dus in zijn derde ambts-termijn. Vanaf 1987 was Lambert lange tijd lid van Provinciale Staten van Noord-Brabant en vanaf 1992 ook lid van Gedeputeerde Staten. Van 2015 tot 2019 zat hij namens de PvdA in de Eerste Kamer. Maar nu, na 15 dienstjaren, vindt Lambert het tijd om het stokje over te dragen en zijn tijd te gaan besteden aan andere dingen in het leven. Hij doet dat met gemengde gevoelens, want dijkgraaf zijn van waterschap Aa en Maas is de mooiste baan die je kunt hebben.

ben, vindt hij. Het is ook een uitdagende baan, gezien de klimaatvraagstukken die voor ons liggen. De laatste maanden van zijn ambts-termijn steekt Lambert dan ook graag zijn energie in de uitdagingen van het waterbeheer. (DR)

App Maasverhalen

Het gebied langs de Maas kent vele mooie dorpen en vestingstadjes met een rijkdom aan cultuur en historie. Om op een snelle, gemakkelijke en vooral leuke manier fiets- of wandelroutes door het gebied te maken, is er nu de app "Maasverhalen".

Extra beleving toegevoegd

De app is gevuld met verschillende tochten langs de Maas en verrijkt met informatie in woord en beeld en werd ontwikkeld op initiatief van Waterschap Aa en Maas. Download de Maasverhalenapp via de app store of volg de downloadinstructies op www.maasverhalen.nl. De website www.maasverhalen.nl vind je ook live op www.treffetinnoss.nl. Voor een aantal mooie routes is de app nu al te gebruiken, maar deze is nog volop in ontwikkeling en wordt verder uitgebreid met andere verhalen uit het gebied. Bij sommige punten langs de route is beleving toegevoegd. Dat kan een video zijn of een 3D-animatie. In de route "De waarden van de Maas" vind je drie van die belevingen. In de app zit ook een speciale module met een aantal ondernemingen uit het gebied waar je heerlijk kunt eten, drinken en uitrusten. (DR)

www.maasverhalen.nl

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltchnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Blond en Tripel van Muifel

De Muifelbrouwerij in Oss bracht recent weer een tweetal nieuwe bieren op de markt namelijk een "Maashorst Blond" en een speciaal tripel voor Schaijk.

Stevig blond bier

Om aan de vraag van een aantal Maashorstondernemers naar een goed en stabiel Maashorstbier te voldoen, introduceerde de Muifelbrouwerij op 10 juli in "De Boshut" van charmecamping "Hartje Groen" in Schaijk een zacht-moutig, blond bier met 6% alcohol, dat gebrouwen werd in de eigen ketels in Oss. Een mooi filmpje op YouTube maakte daar melding van.

Tripel met citruston

Op donderdag 13 augustus is op het terras van "De Potter" het nieuwe Schaijkse tripel bier gelanceerd. Het bier heet "Unne Zieverzak". Een zieverzak is een typische Schaijkse uitdrukking voor iemand die slap zit te ouwehoeren. Het bier is samen met de Schaijkse ondernemers dit jaar ontwikkeld. Het is een bijzondere tripel geworden die gebrouwen is met de Amerikaanse hopsoort "Amanillo". Deze hop geeft heerlijke frisse citruston aan het bier. Er is een batch van 1.000 liter van deze heerlijke tripel gebrouwen, die geschenken wordt bij De Potter, Nieuw Schaijk, eetcafé De Notaris, familierestaurant Charlie, charmecamping Hartje Groen & de Boshut en bij Beachclub de Maashorst. Het bier is te koop bij Lekkerz van Hier en Gall & Gall Wilma in Schaijk. (DR)

www.muifelbrouwerijoss.nl

Actie Steenbreek en NL Greenlabel voor "vergeten" seizoen.

Stichting Steenbreek en NL Greenlabel roepen het najaar weer tot het plantseizoen uit. Tijdens de actie "Het vergeten tuinseizoen" worden tuinliefhebbers geënthousiasmeerd om in het najaar weer aan de slag te gaan.

Actief in het najaar, goed voor de biodiversiteit

De afgelopen dertig jaar is de focus, wat aanplant in onze tuinen betreft, om diverse redenen geheel in het voorjaar komen te liggen. Logischerwijze is de groensector daarop ingesprongen en is daardoor het najaar als plantseizoen naar de achtergrond verschoven. Het najaar is echter, vanwege verschillende redenen, de beste tijd voor werkzaamheden in de tuin. Zo is de bodem nog warm na de zomer en slaan de planten beter aan. Bomen, struiken, vaste planten en bollen kunnen gemakkelijker worden geplant of verplant, omdat ze in "slaaptoestand" zijn. De grond heeft meer tijd om zich aan de wortels te plakken en de wortels hebben meer tijd om te ontwikkelen.

Direct in voorjaar genieten

Zo kunnen ze makkelijker voeding en water opnemen op momenten dat het moeilijk wordt. Maar het belangrijkste argument om het plantseizoen weer naar het najaar te verschuiven is misschien wel dat de tuinier of hovenier die in het najaar aan de slag gaat, direct in het vroege voorjaar kan genieten van een mooie en levendige tuin. En vroeg in het voorjaar bloemen in de tuin is weer goed voor de biodiversiteit!!! (DR)

Foto: Thomas Segers

Minister zette handtekening overeenkomst "Meanderende Maas"

Bij de uiterwaarden in Dieden hebben op 7 september minister Cora van Nieuwenhuizen en alle betrokken partijen hun handtekening gezet voor de uitwerking van het project "Meanderende Maas".

Tien projectpartners

Rijk en regio gaan 235 miljoen euro investeren in maatregelen voor de veiligheid en de kwaliteit van het gebied. De versterking van de ruim 26 kilometer lange Maasdijk aan de Brabantse zijde van de Maas tussen Ravenstein en Lith, in combinatie met ruimte voor de rivier aan de Gelderse zijde, biedt kansen voor nieuwe natuur, recreatie en economie. De betrokken partijen gaan de mix aan maatregelen, om het gebied veilig, economisch sterker en nog mooier te maken, nu verder uitwerken en de realisatie voorbereiden. De volgende fase, de planuitwerking, is naar verwachting in 2022 afgerond. De uitvoering start in 2023. In 2025 is de dijk versterkt en voldoet dan aan de nieuwe veiligheidsnormen. De afronding van alle werkzaamheden is in 2028. Waterschap Aa en Maas is de trekker van het project en werkt samen met de provincie Noord-Brabant, de gemeente Oss, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswater-

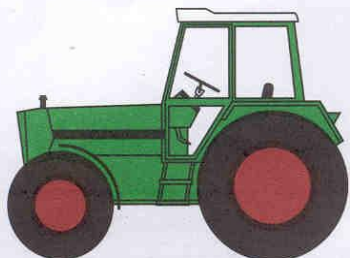
staat, Natuurmonumenten, de provincie Gelderland, de gemeente West Maas en Waal, de gemeente Wijchen en waterschap Rivierenland. (DR)

BergbOss Buurttuin maakt plaats voor woningen

Als u dit leest, behoort de bekende, in 2013 geopende BergbOss buurttuin van de Stadse Boeren aan de Gripper in het Bergkwartier helaas alweer tot de verleden tijd.

Tuin was gezellig ontmoetingscentrum

Het was op 28 juni 2013 een gezellig openingsmarktje in de Gripper, toen de toenmalig wethouder Hendrik Hoeksema de tuin, die onderdak bood aan zo'n 25 tuinierende gezinnen uit het Bergkwartier, feestelijk opende. Die gezinnen konden vlak bij huis gezellig met elkaar in een dertigtal moesbakken groenten en fruit gaan verbouwen. Wel met de restrictie dat de locatie tijdelijk was in verband met de afbouw van de wijk. Het werd een gezellig ontmoetingscentrum voor de buurtbewoners. Nu is de bouw van de 12 gezinswoningen op de plaats van de voormalige buurttuin al in volle gang. Ook de andere kale plek, tegenover het buurttuincomplex, is verleden tijd. Daar verrijst een appartementencomplex van 45 woningen in vijf woonlagen. (DR)

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHAIJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Nut dode bomen Maashorst

"Team de Maashorst" krijgt regelmatig de vraag van recreanten in het gebied waarom dode bomen in het bos liggen of staan.

Voor spechten en boomklevers

De afgelopen jaren zijn o.a. veel fijnsparren door droogte en milieuproblemen afgestorven. Langs fietspaden worden deze bomen uit veiligheids-overwegingen omgeduwd of omgezaagd. Vaak laat men ze dan liggen. Verderop in het bos laten we de oude bomen staan. Dit doen we, omdat dode bomen een belangrijke functie hebben. In het bos zijn dode bomen net zo belangrijk als levende bomen. Ze herbergen veel leven, zoals schimmels (paddenstoelen), die gespecialiseerd zijn in het afbreken van oude bomen. Vogels, zoals de specht en de boomklever, die enorm profiteren van al die insectenrijkdom in het dode hout. Het is zelfs noodzakelijk voor het overleven van deze vogels.

Dode boom in de Maashorst

Zo groeit bos van toekomst

De dode bomen die op veel plekken in het bos te zien zijn, groeiden tientallen jaren in de Maashorst. Ondertussen zijn er veel voedingsstoffen en mineralen opgenomen en vastgelegd in het hout. Door het afbraakproces komen deze mineralen weer langzaam vrij voor jonge bosplanten, struiken en bomen.

Als we de dode bomen dus uit het bos zouden halen ontnemen we de nieuwe generatie bos deze belangrijke voedingsstoffen. Op plekken met dood hout ontstaan dus spontaan nieuwe bomen en struiken. Daarnaast gaat men tussen de plekken door jonge boompjes aanplanten. Zo ontstaat het bos van de toekomst! (DR)

Nieuwe borden entree begrazingsgebied

De Maashorst werkt gestaag aan het verbeteren van de veiligheid en het aantrekkelijk houden van het gebied voor bezoekers. Een belangrijk onderdeel daarvan is het informeren over een bezoek aan het begrazingsgebied.

Regels goed naleven!

Als vervolg op het ontwikkelen van de begrazingskaart, zijn er nu ook welkomstborden bij de entrees geplaatst. Doel: prettig en veilig recreëren in het begrazingsgebied. De borden zijn bij 19 (fiets)entrees geplaatst en bij twee omheinde rustplekken in het begrazingsgebied. Op de borden staan de gedragsregels vermeld die gelden in het gebied. De bezoeker wordt na het passeren van het wildrooster nog eens extra geattendeerd op het binnengaan van het begrazingsgebied en welke regels er gelden ten opzichte van de grote grazers. Een afstand aanhouden van minimaal 50 meter en de hond aan de lijn zijn de allerbelangrijkste.

Ook informatie over grazers

Deze regels ziet de bezoeker in het voorbijgaan wanneer hij via het fietspad het begrazingsgebied binnengaat. Op de borden in de omheinde picknickplekken staat meer informatie over de grazers, zoals gedragsregels en een toelichting waarom deze regels belangrijk zijn. Zorgen dat we veilig kunnen recreëren is iets dat we samen moeten doen. De beheerder van het gebied heeft de taak om grazers en publiek goed samen te laten gaan. Duidelijke voorlichting vormt daar een belangrijk onderdeel van. (DR)

Ontdek Zuiderwaterlinie autoroute Brabant

Sinds kort kun je de fraaie Zuiderwaterlinie ook vanuit de auto beleven. De route in Brabant bestaat uit vier etappes: van Grave naar Heusden, van Heusden naar Geertruidenberg, van Geertruidenberg naar Willemstad en van Willemstad naar Bergen op Zoom.

Ook autorouteboekje beschikbaar

Ervaar per etappe steeds een stukje van deze prachtige waterlinie en belangrijk: zet bij elke nieuwe etappe je dagteller op nul! Ontdek de mooie wegen naar de pittoreske dorpjes en stadjes en de prachtige natuurgebieden. Verblijf je tijdens de vakantie in eigen land, dan is dit een ideaal uitje. De Zuiderwaterlinie is een ingenieus verdedigingssysteem van vestingsteden, forten, schansen, dijken en sluizen. Vele machthebbers zetten hier het land onder water om Holland te beschermen tegen vijandelijke invallen. De beroemde vestingbouwer Menno van Coehoorn heeft de linie rond 1700 tot een samenhangend geheel gesmeed. De verdedigingslinie verbindt 11 historische vestingsteden en hun ommelanden met elkaar. Van Bergen op Zoom tot Grave vind je zo een parelketting van historische

vestingsteden, stoere forten en bijzondere linielandschappen. Er is ook een autorouteboekje verschenen, met etappekaarten, routebeschrijvingen en allerlei weetjes en wetenswaardigheden. U kunt dat boekje zelf downloaden. Maar ook u kunt het boekje in fysieke vorm bestellen op www.zuiderwaterlinie.nl/11 vestingsteden/gemeentelijke monumenten. (DR)

Verbetering ruiters- en menroute Herperduin

In de afgelopen zomermaanden hebben medewerkers van IBN werkzaamheden verricht aan de ruiters- en menroute in Herperduin.

Extra voorzieningen

De route werd voorzien van andere paaltjes met nieuwe bewegwijzering, nieuwe route-delen door het begrazingsgebied en extra menpoorten, inclusief geleideplanken en opstappalen. Daarnaast werd er op delen van de route begroeiing weggehaald om een betere doorgang te houden. Dit is het resultaat van meerdere gesprekken in de afgelopen jaren tussen Stg. Ruiters en Menners Herperduin/Maashorst, de gemeente Oss en het Maashorst-team. De route sluit aan op de bestaande ruiters- en menroute die gelegen is in de Maashorst ten Zuiden van de A50. (DR)

A. van Leuken
06-54650884
LOON & GRONDVERZET LITHOIJEN

Haardhout te koop

Los gestort €50 per m³

Gestapeld €75 per m³

De haardblokken zijn af te halen op dinsdagmorgen van 9.00 tot 12.00 uur op onze Landschapswerf aan de

Waarom geen afvalbakken in Maashorst?

Medewerkers van de Maashorst krijgen regelmatig de vraag waarom er in de Maashorst geen afvalbakken staan.

Neem mee wat je meeneemt!

Het antwoord is erg eenvoudig: afvalbakken zijn een uitnodiging voor vogels en andere dieren om er iets uit te halen. Ze stoppen het daarna uiteraard niet netjes terug in de bak. Een andere reden is dat afvalbakken ook een uitnodiging zijn voor mensen om er hun rotzooi, zoals volle tassen met afval bij te zetten. En de bakken kunnen snel volraken. Zwerfafval is gevaarlijk voor ons. Waarom? Een blikje, stukje glas of iets anders wat blinkt, kan met deze droogte een bosbrand veroorzaken. Je moet er niet aan denken dat je op dat moment in het bos loopt. Ook voor dieren is het afval schadelijk. De ingrediënten en het materiaal kan ze ziek maken. Neem dus mee naar huis wat je meeneemt het bos in en gooi het thuis in je afvalbak. Help mee om het bos schoon en veilig te houden. (DR)

Deeltuinen positieve trend

Tijdens de eerste periode van de coronaquarantaine, toen de bewegingsvrijheid voor iedereen sterk afnam, bleek voor heel veel mensen hun tuin een uitstekende uitlaatklep voor het gedwongen binnen zitten. Men ging er ineens in werken en recreëren en de tuincentra deden uitstekende zaken met de verkoop van planten en speelmateriaal.

Moestuinprojecten

Maar ongeveer 2,4 miljoen gezinnen in ons land hebben helaas geen tuin, hoogstens een balkon. Voor hen was deze gezonde activiteit dus niet weggelegd. Dat realiseerde zich ook Martijn Neuvel, interieurbouwer uit Opmeer, die zelf de beschikking heeft over een grote tuin die hij, nóch in opervlakte, nóch in toepassingsmogelijkheden, beslist niet optimaal gebruikte. En zo ontstond bij Martijn het idee om zijn tuin met anderen te delen. Met mensen, die niet zo voorrecht waren als hij. Ze zouden er heerlijk kunnen uitrusten en hun kinderen zouden er spannend kunnen spelen en boomhutten kunnen bouwen in de tijden dat hijzelf zijn tuin

niet gebruikte. Tenslotte worden er ook al vele jaren ook auto's, huizen en fietsen gedeeld door mensen die daarvoor een groep vormen. Al zit daar natuurlijk wel een financiële kant aan, zoals bij Airbnb. Maar Martijn bood zijn tuin geheel gratis aan. En zo ontstond uit het nobele idee van Martijn via publiciteit in de media in korte tijd een landelijk platform. Want hij kreeg hulp van vele tientallen andere groottuinbezitters uit het hele land, die evenals hij heel graag de minderbedeelden in de samenleving wilden laten genieten van de geneugten van een groot stuk (semi-eigen natuur) met vele ontspanningsvoorzieningen voor oud en jong. Initiatieven van tuindelers om te gaan "moestuineren" werden zelfs ook opgepakt en gezamenlijk uitgevoerd. Staat het idee om uw grote tuin ook te delen u aan, check dan de website. (DR)

www.deeltuinen.nl

Nederlander wil meer groen in nabije omgeving

Van de Nederlanders heeft 65% behoefte aan meer groen in de nabije omgeving en van betere kwaliteit. Dat blijkt uit onderzoek van Motivaction in opdracht van Vogelbescherming Nederland.

Investeren in groen

In het onderzoek is gekeken welke plek natuur heeft ingenomen tijdens de intelligente lockdown. De resultaten laten zien dat Nederlanders veel behoefte hebben aan toegankelijke natuur in de buurt. In de chaotische en stressvolle tijd aan het begin van de coronacrisis waren het de groene plekken waar de Nederlanders zich even konden opladen. Volgens Vogelbescherming Nederland onderstrepen de uitkomsten hoe belangrijk het is om te investeren in groen. Denk hierbij niet alleen aan natuurgebieden en nationale parken, maar ook aan stadsparken en een natuurrijker boerenland. Het moet voor iedereen mogelijk zijn om in de nabije omgeving een plek te hebben om tot rust te komen en te genieten van natuur, ongeacht economische status en stedelijkheid. Het onderzoek laat namelijk duidelijk zien dat de toegang tot natuur niet gelijk verdeeld is tussen Nederlanders. De hoogste inkomens hebben meer natuur om zich heen en wonen vaker dicht bij natuur. Het onderzoek is in de maand

juli gehouden onder duizend deelnemers.

Bron: "Tuin en Landschap"

Vijf nominaties Jan Wolkers Prijs 2020

Nog vijf boeken zijn in de race voor de Jan Wolkers Prijs voor het beste Nederlandse natuurboek in 2020.

120 boeken ingezonden

De shortlist is zondag 13 september bekend gemaakt in het BNN/VARA programma "Vroege Vogels" op NPO-Radio 1. Er zijn meer dan 120 boeken ingezonden, die zijn verschenen tussen 1 juni 2019 en 1 juni 2020, veldgidsen, kinderboeken, poëziebundels, naslagwerken en romans. Op zondag 18 oktober wordt de winnaar bekend gemaakt tijdens de uitzending van Vroege Vogels op NPO-Radio 1. De vijf genomineerde boeken zijn: "Stadsflora van de lage landen" van Ton Dickers, "Wat zingt daar" van Dick de Vos, "Berichten uit de vallei" van Stefan Brijs, "Wat bomen ons vertellen" van Valerie Trouet en "Caspar loopt" van Caspar Janssen. (DR)

Japanse bladlvlo moet Aziatisch duizendknoop klein krijgen

In een poging om de woekerende Aziatische duizendknoop te bestrijden, worden spoedig op een aantal plekken in ons land Japanse bladlvloen losgelaten. De duizendknoop veroorzaakt enorme schade aan gebouwen, wegen, leidingen en rivier- en spoordijken.

Winter overleven?

Het is de eerste keer in Nederland dat een exotisch organisme in de natuur wordt uitgezet ter bestrijding van een (eveneens schadelijke) invasieve plantensoort. Binnenkort

worden op een aantal locaties met duizendknoop (o.a. Landgoed Wellerseind in Lage Mierde) duizenden exemplaren van de bladlvlo (*Fallopia Japonica*) losgelaten. Vervolgens wordt gemonitord in hoeverre ze onder Nederlandse weersomstandigheden overleven en zich voortplanten en of ze de Nederlandse winter kunnen overleven.

Er zijn veel methoden gebruikt om de duizendknoop te bestrijden, zoals uitgraven en afbranden met stroom, maar dé methode is nog niet gevonden. Vandaar dat nu onderzocht wordt of biologische bestrijding effectief is. Bij biologische bestrijding wordt gebruik gemaakt van een natuurlijke vijand (vaak een insect, bacterie of schimmel) uit het oorspronkelijke gebied van de plaag.

Hoeveel schade brengt bladlvlo aan?

In Engeland zijn zowel in het laboratorium als in het veld risicoanalyses uitgevoerd, waaruit blijkt dat er geen risico's zijn voor inheemse planten en insecten. De bladlvlo kan zich alleen voortplanten op de invasieve Aziatische duizendknoopsoorten. Het is nog onduidelijk hoeveel schade de bladlvlo in het Nederlandse klimaat aan de duizendknoop kan toebrengen. Daarom zal uit een veldonderzoek moeten blijken of de bladlvlo ook buiten het lab kan blijven leven en schade kan toebrengen aan de planten. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een consortium van CABI, Universiteit Leiden, Kopert en Probos en gefinancierd door waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en Prorail. (DR)

*Info: Spoorpro

Japanse bladlvlo bestrijdt de duizendknoop

Maasheggen UNESCO

Een mozaïek van heggen en uniek cultureel erfgoed

Heggen terug in Nederland?

Dagblad Trouw gaf dit voorjaar ruim aandacht aan het plan van Wallonië om 4.000 kilometer heggen aan te leggen om zo de ouderwetse heg massaal terug te brengen in het landschap. Goed voor het klimaat en de biodiversiteit en tegen stikstof en fijnstof!

Hogere landschapswaarde

Ooit stonden Nederland en België vol met hagen. Maar sinds de heggen, de houtkanten en verspreid staande boompjes verdwenen, omdat ze efficiënte landbouw in de weg stonden, zijn vogelsoorten zoals de ringmus in ijltempo achteruit gegaan. Als je die trend wilt keren, is de aanplant van hagen een heel goede stap. Hagen kunnen enorm bijdragen aan een hogere landschapswaarde, waar veel planten en dieren van profiteren. Maar vooral het tegengaan van klimaatverandering bracht Wallonië enige tijd geleden tot haar hagenplan, dat echter nog niet concreet is. Nu maakt het wel uit wat je onder hagen verstaat. Een kortgeschorven meidoornhegje van een meter hoog en een halve meter breed kan ook bijdragen, maar het wordt pas echt waardevol als je een heg de ruimte geeft. Het zijn juist die brede houtkanten die ecologisch heel waardevol zijn!

Bossenstrategie

Ook in Nederland wordt het Belgische plan omarmd, zowel LandschappenNL als de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) zijn erg positief. VNC legde 10 jaar geleden ook al eens een plan neer voor hagenaanleg. Maar als er geen geld is om boeren te betalen, gebeurt er niets, want boeren willen voor het onderhoud betaald worden en de grond onder een houtwal vergoed krijgen. Nu brengt de VNC het plan kleinschalig in de praktijk in de Ooijpolder en stimuleert het beheer van de befaamde

Maasheggen in Brabant en Limburg. Vierduizend kilometer zoals in Wallonië is heel veel, maar er zijn gelukkig nu in Nederland ook ontwikkelingen die dezelfde kant op gaan. In de "Nationale Bossenstrategie" ligt de nadruk mede op wat men noemt "houtige lijn-vormige elementen". Ook provincies ontwikkelen, mede door het geld dat beschikbaar is voor de compensatie van CO₂-beleid, plannen voor aanplant van bomen. De bossenstrategie wordt nog uitgewerkt en daarin wordt ook geld uitgetrokken voor hagen. Wellicht zien we de fraaie hagen van vroeger dus nog wel eens terug! (DR)

Erfgoedstatus bevoeiing Pelterheggen

De traditionele bevoeiing van de Pelterheggen in Bergeijk, sinds 1982 eigendom van Natuurmonumenten, is sinds half juli toegevoegd aan de Nederlands inventarislijst van immaterieel erfgoed.*

Eeuwenoud ambacht

Eeuwenlang is het bevoeien van grasland overgedragen van generatie op generatie, vroeger van boer op zoon, tegenwoordig van boswachter op boswachter. Het is een oud ambacht, dat tegenwoordig nog maar op twee plaatsen in Nederland wordt uitgeoefend. Door het bevoeien ontstaat een zeer rijk grasland. Het doel is om de grasgroei te stimuleren om uiteindelijk

zoveel mogelijk goed gras/hooi te kunnen oogsten. De vloeiveelden in natuurgebied De Plateaux in Bergeijk bestaan uit een ingenieus systeem van sloten, stuwen en kleine geulen, zoefjes genaamd. Ze vormen een fijnmazig wasbord waarmee de 12 hectaren grasland van kalkrijk water voorzien worden. In 1851 werd begonnen met de aanleg ervan. Doel was om de schrale Brabantse zandgronden vruchtbaarder te maken.

Open- of dichtdraaien

Daarvoor werd een kanaal van 3,7 kilometer gegraven, dat kalkrijk Maaswater vanuit de Ardennen moest aanvoeren. De Pelterheggen is één van de twee nog bestaande vloeiveeldencomplexen in Nederland. Het andere is Het Lankheet bij Haaksbergen. Het is erg arbeidsintensief om de hoogteverschillen in het grasland zo te optimaliseren dat het water zich goed verdeelt. Het is een kwestie van stuwen open- of dichtdraaien, sloten blokkeren of juist openen en de loop van het water beïnvloeden. Dat specialistische handwerk heeft nu dus de erfgoedstatus gekregen. Boswachters van Natuurmonumenten, Waterschap de Groote Heide en voormalig gedeputeerde Anne-Marie Spierings hebben het aanvraagtraject ondersteund.

*Immaterieel erfgoed bestaat uit culturele fenomenen, zoals ambachten, feesten en sociale praktijken. Een dynamische vorm van erfgoed dat een schakel vormt tussen heden, verleden en toekomst. (DR)

Nieuwe serie National Geographic rol wisenten in Maashorst

De nieuwe serie "Europe's New Wild" laat unieke verhalen zien van regeneratie van natuur en het herstel van de "Wildlife" in Europa.

Ook Oergebied Maashorst
Filmmakers, rangers, boeren, natuurparkeigenaren en vele anderen laten zien welke inspanningen zij verrichten voor het herstel van een stuk natuur. De serie neemt de kijker mee naar 20 verschillende natuurgebieden verspreid over 11 landen, waaronder ook het Oergebied de Maashorst in Brabant. De serie van uitzendingen zal meer dan 160 miljoen huishoudens bereiken in 143 landen wereldwijd. De serie is te zien via National Geographic op donderdagen vanaf 21.00 uur. (DR)

Bijenommetjes genomineerd voor Knippenbergprijs

Eén van de 15 genomineerden voor de Knippenbergprijs (zie artikel "Beheerd groen Erfgoed" op pagina 16) is het "Bijenommetje Zeeland," een wandel- en fietsroute langs 12 bijenhoeven. De bijenhoeven, waaraan Landschapsbeheer veel aan heeft meegewerkt, zijn een onderdeel van de zogenaamde ommetjes in het kader van "Landschappen van Alure". Doel is een betere beleving van het landschap en een impliciete bevordering van de biodiversiteit. (DR)

Landelijke Egeltelling 2020

Tijdens de landelijke egeltelling, die in het weekeinde van 12/13 september plaatsvond, zijn bijna 2500 egels waargenomen. Eer nooit eerder zoveel waarnemingen gedaan.

Aantal dode egels onbekend

Opvallend is dat er voor het eerst op alle Waddeneilanden egels zijn gezien. In tuinen zijn bijna 1100 egels geteld en daarbuiten ruim 1300. De meeste waarnemingen kwamen uit Zuid-Holland, gevolgd door Noord-Holland en Gelderland. Het is nog niet bekend hoeveel dode egels er zijn gevonden. In eerdere jaren waren dat er ongeveer honderd. Er zijn geen meldingen gedaan van zieke egels. Sinds begin van dit jaar zijn er al enkele tientallen egels met een ernstige huidafwijking en meestal ook longontsteking gevonden. Er loopt nog een onderzoek naar deze egelziekten, maar vastgesteld is al wel dat de zieke dieren geen coronavirus bij zich hadden. (DR)

landwinkel®
Spierings

Van het land direct naar de klant!

Groenten, Fruit, Verse salades, Boeren zuivel,
Kaas, Vlees, IJs, Streekproducten en Geschenken

Onze openingstijden:

ma	gesloten
di t/m vr	10:00 - 18:00
za	9:00 - 17:00

Wist u dat de familie Spierings, naast het melkvee bedrijf en de sierviskwekerij, ook een Landwinkel heeft? Hier vindt u een ruim assortiment verse producten uit de regio, waaronder VanTosse streekproducten. Kom snel eens langs, wij helpen u graag!

Spierings Vis U vindt ons aan de Oijenseweg 284 in Oss, net buiten de Oijense Zij naast Spierings Vis.

Oijenseweg 284 - Oss - www.landwinkelspierings.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Wolven 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

DK

**Nu ook op
DONDERDAG**

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

**Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.**

Open op afspraak 06 - 4056 0581

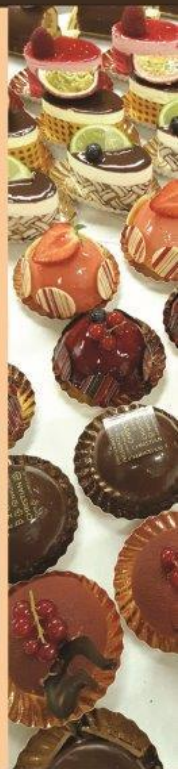
www.muifelbrouwerij.nl

CHRISTIAN
chocolaterie patisserie

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patissiererie

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2020

Oktober

Zaterdag 3, vrijdag 9, woensdag 14, vrijdag 23, Vrijdag 30

November

Zaterdag 7, vrijdag 13, woensdag 18, vrijdag 27,

December

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, woensdag 23

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Inlichtingen en aan- of afmeldingen

Inlichtingen en aan- of afmeldingen kunt u mailen naar werkgroep@landschapsbeheer-oss.nl of naar pr@landschapsbeheer-oss.nl. U kunt ook bellen naar 0412-642368.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

Adrie Geerts, nieuwe secretaris Werkplaats NLC stelt zich voor

Ik ben 66 jaar, boerenzoon uit Gemonde en woon inmiddels bijna 40 jaar in Berghem. Ik ben afgestudeerd in Wageningen (Landbouwplantenteelt met bijvakken vegetatiekunde en bodemkunde), heb 2 jaar les gegeven aan een Middelbare Landbouwschool en daarna 20 jaar gewerkt bij een zaadbedrijf. Inmiddels werk ik al weer 21 jaar bij de provincie Noord-Brabant.

Bij dat zaadbedrijf, Barenbrug Holland, heb ik me vooral bezig gehouden met voorlichting, productontwikkeling en verkoopondersteuning van landbouwzaden (graszaad, maiszaad, groenbemesters, luzerne, klavers, veldbonen, voederbieten, brouwergerst, tarwe, cichorei). Bij de provincie houd ik me vooral bezig met waterkwaliteitsbeleid

en het opzetten van Subsidie-regelingen. Op 11 augustus ga ik met pensioen. Verder ben ik al een jaar of twaalf actief in de Osse politiek, momenteel als gemeenteraadslid voor de SP.

Privé ben ik actief met agrarisch natuurbeheer op een paar perceeltjes landbouwgrond in Gemonde. Ik heb momenteel contracten voor kruidenrijk grasland, kruidenrijke akker, knotbomen en bomenrijen in het kader van

Mutaties Vrijwilligersgroep

De afgelopen drie maanden kwamen er weer zes nieuwe vrijwilligers bij. Maar we namen ook afscheid van vier van onze mensen.

Op naar de 180

We verwelkomen: Roelof van der Werff (60), Eef Ebing (66), Dirk-Jan van der Laan (69) en Jaap Wieberdink (67) allen uit Oss, Ans de Bijl (66) uit Rosmalen en Riny van Mil (68) uit Lith. Afscheid namen we van Thirza Snijders uit Lithoijen en Gerben Wiersma uit Macharen, wegens verhuizing, van Gottfried Knab wegens overlijden en van Sietske van Oorsouw wegens gebrek aan voldoende tijd om mee te werken. Het totaal aantal geregistreerde vrijwilligers bedraagt nu 180. (DR)

Roelof

Eef

Dirk-Jan

Ans

Riny

Jaap

SNL en een contract voor een hakhoutbosje, een wandelpad en wat knotbomen in het kader van de provinciale STIKA-regeling.

Mijn activiteiten in de politiek en het agrarisch natuurbeheer betekenen dat ik niet verwacht de eerstkomende jaren veel tijd beschikbaar te hebben als vrijwilliger voor Stichting Landschapsbeheer Oss. Maar door mijn achtergrond en ervaring denk ik wel vrij snel ingewerkt te kunnen zijn voor een bestuursfunctie en van toegevoegde waarde te kunnen zijn voor de Werkplaats en voor Landschapsbeheer Oss.

Adrie Geerts